

Ambientalitzem el currículum

Dades del centre

ZER Les Vinyes. (El Priorat)

Tel.:977178216

a/e:zerlesvinyes@xtec.cat

Espais web: <http://www.xtec.cat/centres/e3010554/>

Presentació

Aquesta activitat descriu el procés d'ambientalització curricular portat a terme pel claustre de la ZER Les Vinyes a través d'un assessorament i dins del pla de formació de zona. En el procés es van crear les línies metodològiques per a l'elaboració d'activitats transversals ambientalitzades, que poden ser aplicades als diferents centres de la ZER i que estan destinades a tots els nivells educatius.

Nivell Educatiu: educació infantil i primària

Àmbit temàtic de l'activitat : ambientalització curricular i ensenyament i aprenentatge de competències

Context d'acció: curricular

Tipus d'activitat: formació del professorat

Durada: 60 hores al llarg de dos cursos escolars. L'horari d'assessorament era dues hores quinzenals el curs 2009-2010 i dues hores setmanals el curs 2010-2011, sempre fora de l'horari escolar. En total han estat 40 hores de treball presencial i 20 hores de treball personal.

Objectius de l'activitat

- Ambientalitzar els objectius del currículum.
- Elaborar, entre tots els membres del claustre, unes activitats que tractin les següents competències bàsiques i capacitats des d'una perspectiva ambiental:
 - La competència comunicativa, lingüística i audiovisual.
 - La competència artística i cultural.
 - El tractament de la informació i competència digital.
 - La competència matemàtica.
 - La competència aprendre a aprendre.
 - La competència d'autonomia i iniciativa personal
 - La competència en el coneixement i la interacció amb el món físic.
 - La competència social i ciutadana.
 - Aprendre a ser i actuar de forma cada vegada més autònoma
 - Aprendre a pensar i a comunicar
 - Aprendre a descobrir i tenir iniciativa
 - Aprendre a convida i habitar el món
- Programar activitats que tinguin el medi ambient i els seus problemes com a tema central.

Seqüenciació de les activitats: descripció metodològica i programació cronològica

Per a cada sessió de formació es planteja la seqüència següent:

1. Un mestre del claustre dissenya una activitat per realitzar amb l'alumnat d'un curs o cycle determinats (la mateixa activitat pot ser adaptada a diversos nivells). Aquest disseny inclou l'elaboració de la fitxa del mestre, amb la informació necessària per a elaborar-la i el treball que han de fer els i les alumnes.
2. Al llarg de la sessió de formació, el mestre que proposa l'activitat l'explica a la resta de mestres del claustre, que actuen com si fossin alumnes als quals va destinada l'activitat. Així l'activitat es prova i, un cop finalitzada l'exposició, es discuteix entre tots els mestres l'adequació dels objectius treballats, el nivell, les propostes de continguts, etc. En definitiva, es busquen entre tots elements de millora de l'activitat proposada.
3. Els canvis són recollits pels assessors de la formació (que són dos mestres del claustre) i, a la sessió següent, es presenta l'activitat amb les millores incorporades.
4. Un cop les activitats es donen per bones, s'apliquen als nivells corresponents.

D'aquesta manera participativa, entre tot el professorat de la ZER, s'han dissenyat un conjunt d'activitats ambientaltzades, que es troben disponibles a la web de la ZER.

<http://www.xtec.cat/centres/e3010554/>

Activitats desenvolupades:

Educació infantil i cycle Inicial:

- Tres activitats sobre el so, l'aigua i la llum: "L'oïda i el so", "La Llum" i "L'aigua"
- Una activitat sobre el reciclatge: "Reciclem"
- Dues activitats sobre descoberta de l'entorn: "Sortim a la natura" i "Animalons de terra"

Cicle mitjà i cycle superior:

- Tres activitats de matemàtiques: "De les escombraries a les fraccions", "La importància de l'aigua per a la vida" i "Viatge de fi de curs"
- Quatre activitats de comprensió lectora de textos de temàtiques ambientals: "El oso polar", "Animals en perill d'extinció", "La notícia d'un diari" i "Els amics de la Terra"
- Dues activitats d'ecoconsells en anglès: "Le'ts name our rubbish", "Greenpasswords"
- Comparar imatges de la comarca: "La comarca en imatges"
- Dos activitats de medi: "Un inventari del s.XVI" i "Els fums de Bellmunt"
- Una activitat d'educació física: "Les deixalles"
- Resolució de problemes

Continguts clau, àrees implicades, transversalitat

Continguts clau: ambientaltzació curricular i medi ambient.

Àrees implicades: en les activitats dissenyades es relaciona el medi natural, social i cultural amb totes les àrees del currículum (música, educació artística, llengua catalana, castellana i anglesa, matemàtiques, TIC i educació física).

En els cycles superiors, es fa especial èmfasi en la comprensió lectora i en la resolució de problemes, però també es tracten la resta de competències i capacitats (competència digital, aprendre a aprendre, ciutadania...).

Transversalitat: les propostes impliquen un treball interdisciplinari i globalitzat.

Competències i processos que es treballen de forma destacada

En el disseny de les activitats es treballen un conjunt de competències del professorat de manera implícita:

- Capacitar per al treball cooperatiu
- Elaborar una reflexió sobre la pròpia pràctica educativa
- Acceptar la crítica d'altres companys
- Incorporar aportacions d'altres companys a la feina individual a l'aula
- Aplicar la mirada competencial al disseny d'activitats
- Tenir el medi ambient com a eix educatiu en el disseny d'activitats

Participació

Durant aquests dos cursos, la gran majoria dels membres del claustre ha participat en l'activitat, tant assistint a les sessions presencials com presentant una activitat realitzada de manera individual.

Suggeriments i orientacions didàctiques

Després dels dos anys de treball conjunt, creiem que cal tenir presents les consideracions següents:

- *Tenir en compte les idees prèvies de l'alumnat:* cada activitat, abans d'executar-la a l'aula, s'ha de connectar amb els coneixements previs de l'alumnat per dotar-la de sentit i que no quedi com una activitat aïllada. Cada activitat exigirà uns connectors previs concrets, que el mestre que l'apliqui haurà de tenir presents.

Per exemple, en el text de l'ós polar, abans de llegir parlarem del pol nord, els deserts polars, el canvi climàtic i explorarem les idees prèvies o estructures prejudicials.... Deixarem també clars els objectius de la nostra lectura; en aquest cas, aprendre i informar-nos sobre l'actualitat del medi ambient.

- *Elaboració de les activitats segons els interessos del/de la mestre/a:* hi ha hagut llibertat a l'hora de crear aquestes activitats i cada mestre s'ha decantat pel seu cicle o per la seva especialitat. És per aquest motiu que la tipologia d'activitats és ben diversa.
- *Introducció de nous coneixements:* la introducció de nous coneixements, o l'aplicació de coneixements ja adquirits, es dona durant el desenvolupament de l'activitat. Segons la tipologia d'aquesta s'introduiran més o menys coneixements i es treballaran amb més o menys profunditat.

Per exemple, en l'activitat 13 de CM/CS (viatge de fi de curs) s'han de saber resoldre els problemes, per tant els i les alumnes han d'aplicar estratègies de càlcul que se suposa que ja saben.

- *Programació cronològica:* cada activitat porta especificada la seva durada en la informació que hi ha a dins la fitxa del mestre. Hi ha des d'activitats puntuals, que es poden dur a terme en una sessió d'una o dues hores, fins a projectes que requereixen un treball més sistemàtic i continuat (per exemple les activitats del cicle inicial i infantil).
- *Contextualització:* hi ha activitats que només poden ser aplicades al Priorat, són específiques del nostre entorn, i es poden, això sí, adaptar a les característiques de cada zona.

Per exemple, l'activitat 9 de CM/CS: Imatges de la comarca

- *Avaluació:* en la fitxa del mestre de cada activitat hi ha especificats uns criteris mínims d'avaluació, que poden servir com a referents a l'hora de valorar la funcionalitat de l'activitat. Cada mestre pot adaptar-los o crear-ne de nous si ho considera necessari.

Recursos materials i humans

Cada mestre dissenya les activitats i elabora i selecciona el material per a la seva realització (jocs, programes TIC, fitxes de treball, fotos, presentacions, llibres, pàgines web...). Per a cada activitat es genera la fitxa del mestre, on s'expliquen tant la metodologia com els materials, la programació cronològica..., i també la fitxa de l'alumne, on s'especifiquen les activitats que cal realitzar.

Pel que fa als recursos humans, ha calgut la presència dels dos mestres formadors (en aquest cas del propi claustre) i la de la resta de mestres de la ZER com a alumnat de la formació.

Difusió

- A la web de la ZER: <http://www.xtec.cat/centres/e3010554/>
- En els plans d'acció d'escoles verdes
- En els espais de difusió d'escoles verdes. Aquesta pràctica es va presentar als fòrums territorials de la XESC a Tarragona i se n'ha fet difusió a través del web de la XESC: www.xesc.cat

Avaluació

Els objectius de l'assessorament s'han complert, ja que s'ha creat un ampli ventall d'activitats des d'una perspectiva mediambiental.

Hi ha diferents graus d'avaluació de les activitats dissenyades:

- *Entre mestres:* el mestre que proposa l'activitat l'explica a la resta de membres del curs, que actuen com si fossin alumnes als quals va destinada l'activitat. Un cop finalitzada l'exposició, discuteixen entre tots l'adequació dels objectius treballats, nivell, les propostes de continguts, etc.; es tracta d'una avaluació conjunta.
- *Amb els i les alumnes:* les activitats, abans de ser publicades a la web del centre, es desenvolupen amb els i les alumnes per veure si s'adeqüen als objectius que s'havien plantejat. És un procés de revisió i de comprovació sobre la qualitat de les activitats proposades.
- *Propi de cada activitat:* cada activitat compta amb uns criteris d'avaluació propis, especificats a la fitxa del mestre. En finalitzar l'aplicació d'una activitat és el moment de valorar la consecució dels objectius i els criteris d'avaluació.

Material

- Totes les activitats es poden descarregar del web de la ZER <http://www.xtec.cat/centres/e3010554/recursos/recursos.htm>